

Dz.U.01.56.591

2002.12.07

zm. Dz.U.02.193.1621

§ 1

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 18 maja 2001 r.

w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich.

(Dz. U. z dnia 6 czerwca 2001 r.)

Na podstawie art. 3a § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 91, poz. 1010) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania mediacji, a w szczególności:

- 1) warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do przeprowadzania postępowania mediacyjnego,
- 2) sposób rejestracji instytucji i osób uprawnionych do przeprowadzania postępowania mediacyjnego,
- 3) sposób szkolenia mediatorów,
- 4) zakres i warunki udostępniania mediatorom akt sprawy,
- 5) formę i zakres sprawozdania z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego.

§ 2. Do postępowania mediacyjnego kieruje się w szczególności sprawy, których istotne okoliczności nie budzą wątpliwości.

§ 3. 1. Sąd może przekazać sprawę, w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, instytucji, która została wpisana do wykazu, o którym mowa w § 7 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, oraz zgodnie ze swoim statutem została powołana do wykonywania zadań w zakresie:

- 1) mediacji,
- 2) resocjalizacji,
- 3) poradnictwa wychowawczego i pomocy psychologicznej,
- 4) diagnozy psychologicznej,
- 5) profilaktyki przestępczości,
- 6) ochrony wolności i praw człowieka.

2. Instytucją uprawnioną do przeprowadzania postępowania mediacyjnego jest również rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny, utworzony na podstawie odrębnych przepisów, który nie podlega wpisowi do wykazu, o którym mowa w § 7 ust. 1.

3. Postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji, o której mowa w ust. 1 i 2, prowadzi upoważniony przez nią pisemnie przedstawiciel, który powinien odpowiadać warunkom określonym w § 4 pkt 1-7.

§ 4. Sąd może przekazać sprawę w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego osobie godnej zaufania, która:

- 1) ukończyła 26 lat,
- 2) korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych,
- 3) biegle włada językiem polskim w mowie i piśmie,
- 4) posiada wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa oraz ma doświadczenie w zakresie wychowania lub resocjalizacji młodzieży,
- 5) posiada umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz nawiązywania kontaktów międzyludzkich,
- 6) daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków,
- 7) odbyła szkolenie dla mediatorów, o którym mowa w § 8,

8) została wpisana do wykazu, o którym mowa w § 7 ust. 1.

§ 5. Postępowanie mediacyjne prowadzi osoba godna zaufania lub przedstawiciel instytucji, o której mowa w § 3 ust. 1 lub 2, zwana dalej "mediatorem".

§ 6. 1. Mediatorem nie może być czynny zawodowo:

- 1) sędzia, prokurator, asesor i aplikant sądowy lub prokuratorski oraz inna osoba zatrudniona w sądzie, prokuraturze, Policji lub w innej instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw,
- 2) adwokat i aplikant adwokacki, radca prawny i aplikant radcowski, notariusz, asesor i aplikant notarialny,
- 3) komornik, aplikant komorniczy i pracownik jego kancelarii,
- 4) funkcjonariusz i pracownik Służby Więziennej,
- 5) ⁽¹⁾ pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich,
- 6) pracownik instytucji lub członek organizacji zajmujących się świadczeniem pomocy dla ofiar przestępstw lub działalnością na ich rzecz.

2. Mediatorem nie może być również ławnik sądowy w czasie trwania kadencji oraz społeczny kurator sądowy.

3. Mediatorem w danej sprawie nie może być osoba, która w sprawie nieletniego była świadkiem, wydawała opinię, sporządzała wywiad środowiskowy lub prowadziła terapię nieletniego, a także osoba, co do której zachodzi okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności.

§ 7. 1. W sądzie okręgowym prowadzi się wykaz instytucji i osób godnych zaufania, uprawnionych do przeprowadzania postępowania mediacyjnego.

2. Prezes sądu okręgowego wpisuje do wykazu instytucję lub osobę wyrażającą gotowość do przeprowadzania postępowania mediacyjnego, po stwierdzeniu spełnienia warunków określonych odpowiednio w § 3 i 4, z zastrzeżeniem § 6 ust. 1 i 2.

3. Prezes sądu okręgowego skreśla z wykazu, o którym mowa w ust. 1, instytucję lub osobę:

- 1) na jej prośbę,
- 2) w razie śmierci osoby godnej zaufania lub likwidacji instytucji,
- 3) w razie chociażby ograniczenia zdolności do czynności prawnych,
- 4) w razie pozbawienia praw publicznych prawomocnym wyrokiem sądowym,
- 5) w razie niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków związanych z prowadzeniem postępowania mediacyjnego,
- 6) która nie daje rękojmi należytego wykonywania obowiązków.

§ 8. 1. Szkolenie mediatorów polega na zaznajomieniu z problematyką postępowania mediacyjnego oraz uzyskaniu wiedzy potrzebnej do wykonywania czynności mediatora.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje zajęcia teoretyczne i praktyczne.

3. Szkolenie przeprowadza się według standardów określonych w załączniku do rozporządzenia.

§ 9. 1. W postanowieniu o skierowaniu sprawy do postępowania mediacyjnego sąd rodzinny określa termin, w którym powinien otrzymać sprawozdanie z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego, nie dłuższy niż 6 tygodni. W wyjątkowych przypadkach, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo zawarcia ugody, sąd może termin ten przedłużyć na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni.

2. Termin, o którym mowa w ust. 1, biegnie od daty doręczenia osobie godnej zaufania lub instytucji, o której mowa w § 3 ust. 1 lub 2, postanowienia o skierowaniu sprawy do postępowania mediacyjnego.

§ 10. W postępowaniu mediacyjnym uczestniczą: nieletni, pokrzywdzony oraz rodzice lub opiekun nieletniego, a jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni - także jego rodzice lub opiekun, zwani dalej "uczestnikami".

§ 11. Postępowanie mediacyjne przeprowadza się za zgodą wszystkich uczestników. Zgoda ta może być cofnięta w każdym stadium postępowania mediacyjnego.

§ 12. Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób poufny, uniemożliwiający osobom postronnym dostęp do informacji uzyskanych w jego toku. Odstąpienie od poufności postępowania mediacyjnego jest możliwe wyłącznie za zgodą wszystkich uczestników.

§ 13. Postępowania mediacyjnego nie przeprowadza się w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny, niezależnie od przeznaczenia tego lokalu oraz tytułu prawnego do jego zajmowania, ani w budynku sądu.

§ 14. Po skierowaniu sprawy do postępowania mediacyjnego mediator:

- 1) zapoznaje się z informacjami zawartymi w aktach sprawy,
- 2) nawiązuje kontakt z uczestnikami i odbiera od nich zgodę na udział w postępowaniu mediacyjnym,
- 3) przeprowadza z uczestnikami spotkania indywidualne, informując o istocie i zasadach postępowania mediacyjnego oraz roli i uprawnieniach uczestników,
- 4) przeprowadza spotkanie mediacyjne z udziałem wszystkich uczestników,
- 5) pomaga w sformułowaniu treści ugody między uczestnikami i sprawdza wykonanie wynikających z niej zobowiązań,
- 6) sporządza sprawozdanie dla sądu rodzinnego z przebiegu i wyników przeprowadzonego postępowania mediacyjnego.

§ 15. Jeżeli nie jest możliwe bezpośrednie spotkanie uczestników, mediator może prowadzić postępowanie mediacyjne w sposób pośredni, przekazując uczestnikom informacje, propozycje i zajmowane przez każdego z nich stanowisko, o ile względy oddziaływania wychowawczego na nieletniego nie stoją temu na przeszkodzie.

§ 16. 1. Sąd rodzinny, kierując sprawę do postępowania mediacyjnego, udostępnia mediatorowi informacje z akt sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, w szczególności zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania.

2. Nie udostępnia się mediatorowi, zawartych w aktach sprawy, materiałów objętych tajemnicą państwową, służbową, materiałów dotyczących stanu zdrowia nieletniego, a także danych o jego karalności.

3. Udostępnienie mediatorowi informacji, o których mowa w ust. 1, następuje w obecności kierownika sekretariatu sądu.

4. Odpisy i kserokopie dokumentów, a także notatki z akt sprawy i postępowania mediacyjnego mediator przechowuje w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z nimi osobom postronnym i zwraca do sądu rodzinnego wraz ze sprawozdaniem z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego.

§ 17. 1. Po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego mediator sporządza pisemne sprawozdanie, które przedstawia sądowi rodzinnemu.

2. Sprawozdanie powinno zawierać:

- 1) sygnaturę sprawy, nazwisko, imię i adres osoby godnej zaufania lub instytucji przeprowadzającej postępowanie mediacyjne,
- 2) informacje o liczbie, terminach i miejscach spotkań indywidualnych oraz wspólnych, a także wskazanie osób biorących w nich udział,
- 3) informację o wynikach postępowania mediacyjnego.

3. Sprawozdanie nie może ujawniać przebiegu spotkań ani też zawierać ocen zachowania uczestników w ich trakcie oraz treści ich oświadczeń, chyba że uczestnik wyraźnie wniesie o ujawnienie tych danych odnośnie do jego osoby.

4. W razie zawarcia ugody załącza się ją do sprawozdania.

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

STANDARDY SZKOLENIA MEDIATORÓW

I. Zakres tematów, które powinny być objęte szkoleniem:

1. Prawne i organizacyjne aspekty funkcjonowania procedur mediacyjnych między poszkodowanym a sprawcą czynu zabronionego:
 - podstawy prawne zastosowania procedur mediacyjnych w sprawach nieletnich z elementami wiedzy o mediacji w postępowaniu karnym,
 - szczegółowe omówienie zasad prowadzenia postępowania mediacyjnego,
 - prawa i obowiązki mediatora,
 - zagadnienia etyki zawodowej mediatorów,
 - zagadnienia praktyczne związane z organizacją postępowania mediacyjnego,
 - zasady współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości,
 - prowadzenie dokumentacji,
 - międzynarodowe standardy postępowania mediacyjnego.
2. Psychologiczne mechanizmy powstawania, eskalacji i rozwiązywania konfliktów:
 - wybrane zagadnienia z psychologii społecznej, w szczególności w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy psychologicznej o mechanizmach powstawania, eskalacji i rozwiązywania konfliktów,
 - procedury rozwiązywania konfliktów (negocjacje, mediacje, arbitraż, sąd) - podobieństwa i różnice,
 - stosowanie procedur mediacyjnych w Polsce i na świecie (spory zbiorowe, konflikty w społecznościach lokalnych, konflikty sąsiedzkie, rodzinne, spory sądowe),
 - różne modele mediacji pokrzywdzony-sprawca,
 - wiedza o procesie mediacji (specyfika roli mediatora, etapy mediacji, rola satysfakcji merytorycznej, psychologicznej i proceduralnej).
3. Trening umiejętności mediacyjnych w zakresie:
 - prowadzenia wstępnych spotkań ze stronami oraz opanowania wypowiedzi otwierających mediację,
 - dokonania analizy i diagnozy konfliktu objętego mediacją,
 - prowadzenia sesji mediacyjnych i spotkań na osobności z uczestnikami postępowania mediacyjnego (opanowania technik mediacyjnych),
 - komunikowania się z uczestnikami w sposób umożliwiający zrozumienie problemu (aktywne słuchanie, zadawanie pytań),
 - pomocy w doprowadzeniu do satysfakcjonującej obie strony ugody,
 - opanowania terminologii umożliwiającej współpracę i wymianę doświadczeń z innymi mediatorami.

II. Wymagania dotyczące instytucji i osób prowadzących szkolenie:

1. Kwalifikacje osób prowadzących szkolenie:
 - wykształcenie wyższe oraz minimum dwuletnia praktyka mediacyjna,
 - doświadczenie dydaktyczne w prowadzeniu zajęć i treningów w zakresie rozwiązywania konfliktów,
 - znajomość i akceptacja zasad etyki zawodowej mediatora.
2. Wymogi w zakresie organizacji szkolenia:
 - opracowanie szczegółowego programu szkolenia wraz z kosztorysem oraz określeniem wysokości opłaty za uczestnictwo,
 - przeprowadzanie w toku szkolenia sprawdzianów wiedzy z poszczególnych dziedzin objętych szkoleniem oraz ewidencjonowanie obecności uczestników,
 - wydawanie zaświadczeń o ukończeniu kursu określających jego zakres, liczbę godzin, wyniki poszczególnych sprawdzianów i osoby prowadzące oraz opiniujące przydatność uczestnika do pełnienia funkcji mediatora.